

Figentræhuset

af Lonny Sorth

Beretning om et hus og dets data, - i næsten 150 år. Fem slægtled, som alle var fiskere.

Figentræhuset matrikelnummer 11, senere nr. 105, Skolegade 1, Gudhjem. Det første skøde er fra 1826, dette år er huset blevet solgt af Johan Mogensen Dich til hans datter og svigersøn, nemlig Bodil Kristine Dich og ungkarl og søfarende Aleksander Colberg for en købesum af 100 rigsdaler.

Aleksander Colberg havde med sin hustru Bodil Kristine Dich en søn, nemlig fisker Lars Colberg, som omkom ved laksefiskeri ved Christiansø i 1872.

Efter Aleksander Colberg mistede sin hustru Bodil Kristine, giftede han sig i 1843 med Magdalene Margrethe Tranberg, datter af Hans Pedersen Tranberg, født 1771, død 1808. Efter Aleksander Colbergs død boede hun i huset matrikelnummer 11 sammen med en stedsøn Lars Colberg, indtil han omkom på havet 1872.

I 1874 solgte hun huset til sin brodersøn for 1000 RD. Fisker Hans Isak Tranberg, der var gift med Elgine Margrethe Jensen, datter af fisker Jens Hansen Holm og hustru Martha Marie i Gudhjem, efter at være blevet gift i 1867, boede oppe ved kirken i enten Einar Nielsens eller træskomager Hansens hus. Fisker Hans Isak Tranberg var søn af Peder Hansen Tranberg og Ane Matine Isaksdatter, som boede i matrikelnummer __¹ i Skolegade - det hus, hvor nu bygmester Niels Petersen og før ham hans forældre, fisker Lars Pedersen og hustru Anina boede i mange år. Peder Hansen Tranberg døde 1887. Hans Isak Tranberg og hustru Elgine Margrethe Jensen blev gift den 21. oktober 1867. Den 12. juli 1868 fik de datteren Ane Marie Tranberg. Hun blev gift med fisker Julius Emanuel Jensen, født på Christiansø den 12. januar 1869. De boede i Gudhjem matrikelnummer __².

Deres børn er Isak Jensen, Ella Jensen, Asta Jensen, Andreas Jensen, Regine Jensen og Martha Jensen, som blev gift med Edmund Baasch og bor i hjemmet i Strandgade³, Gudhjem. Ane Marie Jensen, født Tranberg, døde den 21. januar 1937. Julius Emanuel Jensen døde den 19. maj 1949.

Fisker Hans Isak Tranberg døde den 23. marts 1892. Elgine Margrethe, født Jensen, døde den 6. november 1930.

Hans Isak Tranbergs næste barn var Martin Hansen Tranberg, født 31. januar 1870, gift med Karoline Kristine Hansen, født i Tejn den 11. juli 1876. Martin Tranberg var først gift med en datter af fisker Søren Ibsen, en søster til Lise Koch, gift med Peter Koch, Gudhjem, - hun døde i barselsengen, tillige med barnet.

Martin Tranberg og Karoline, født Hansen, er forældre til Johannes Chr. Tranberg, født 11. september 1909 (postbud i Østerlars i mange år), Magda Elgine Tranberg, født 18. august 1909 (sygeplejerske), Villy Andreas Tranberg, født 10. august 1917, (fisker), fisker Martin Hansen Tranberg, døde 30. december 1949, Karoline Kristine Hansen døde 14 marts 1959. De boede i mange år i Løkkegade

¹ Matrikelnummer 114

² Matrikelnummer 60

³ Ejnar Mikkelsensvej

Figentræhuset

matrikelnummer __⁴, som Villy Andreas Tranberg overtog efter forældrene.

Martin Tranberg var fisker og fiskede i mange år sammen med broderen Sander Tranberg. De ejede halvdæksbåden Freja. Hans Isak Tranberg og hans hustru tredje barn var Laura Magdalene Tranberg, født den 17. april 1873, gift med stenhugger Hans Christian Sort, født i Rønne den 14. november 1865. De boede i Rønne al den tid, de levede, i Dampmøllegade 32.

Deres børn var: Hans Peter Sorth, født 4. november 1896 (maskinmester i Kbh.), Carl Johs. Sorth, født den 1. oktober 1898 (tømrer og fisker), Charles Chr. Sorth, født den 31. maj 1901 (stenhugger i Rønne), Edith Sorth, født 15. august 1903 (bosiddende på Thurø), og John Sorth, født den 5. november 1910 (bosiddende i København).

Stenhugger Hans Chr. Sorth var en dygtig og kendt stenhugger, har hugget kendte mindesmærker bla. "Modersmålet Skibelund krat". Den ene bjørn, som står på Københavns Rådhus. Døbefonden i Gudhjem kirke har han også hugget samt meget andet (Blems gravsted på Nylars Kirkegård). Han døde den 14. december 1922, kun 57 år gammel. Hans hustru Laura Magdalene Sorth, født Tranberg døde den 16. marts 1929.

Huset i Dampmøllegade 32 blev efter forældrenes død købt af sønnen Carl Sorth, der senere flyttede til Gudhjem og solgte huset til sin broder Charles Sorth, der havde arbejdet på "Det forenede granitbrud", hvor han arbejdede i 50 år.

Barn nr. 4. Peder Hansen Tranberg, født 10. december 1875. Han var den første af familien, som er født her i huset. Peder blev som alle de andre, fisker. De blev jo alle hjemme, når de blev konfirmeret og hjalp til at tjene til livets ophold for dem alle. I 1906 giftede han sig med Anna⁵ Kristina Munch, født i Østermarie den 6. juni 1876. De købte huset i 1908 ved Nørresand.

Her røgede de sild og fiskede, til de blev gamle. De havde fire sønner, som de alle holdt i lære. Anina Tranberg var et dygtigt og fint menneske, en god kone og moder i sit hjem.

Sønnerne var: Hans Munch Tranberg, født den 8. februar 1904. Han udvandrede til U.S.A. i april 1924, hvor han kort efter omkom ved en trafikulykke. Hans var udlært bager. Albert Hansen Tranberg, født den 23. oktober 1907. Han lærte som sadelmager, men blev senere fisker. Overtog senere hjemmet. Ernst Alex Tranberg, f. 23. april 1910. Malermester Frank Tranberg, født den 3. august 1914. Muremester Peder Hansen Tranberg døde den 19. december 1943. Anna Tranberg døde 19. november 1963. Hun tilbragte sine sidste år på Gudhjems alderdomshjem. Barn nr. 5. Hans Isak Tranberg, født den 17. september 1878. Han rejste i 1904 til Amerika, bosatte sig San Francisco i Californien, hvor han giftede sig i 1910 med Emely Eugdahl⁶, født i Amerika 1878 (nedstammer fra Sverige).

I 1910 kom de hjem på besøg hos hans gamle mor. Hans Isak gjorde et stort arbejde og lavede meget om på huset, som var meget forfaldent Han skaffede sig nye pæne møbler og var i det hele taget god mod sin mor. Hun bestemte derfor, at hele boet skulle tilfalde ham efter hendes død. Efter papirerne fremgår det, at han helt gav afkald på det til fordel for sine søskende.

Hans Isak og Emely blev hjemme et års tid og i 1911 blev deres førstefødte søn Everett Eugdahl⁷ Tranberg født her i hans fars fødehjem. Everett voksede op i U.S.A. - han læste til skolelærer. I anden

⁴ Matrikelnummer 14

⁵ Anine

⁶ Engdahl

⁷ Everett Engdahl

Figentræhuset

verdenskrig gjorde han tjeneste, som flyver i den amerikanske hær. Han deltog i mange bombetogter over Tyskland og fløj mange gange over sit fødested Gudhjem, men nåede aldrig at komme hertil. Han var stationeret i England sammen med sin hustru, som også gjorde krigstjeneste. Han havde en søster i Amerika, Edith Engdahl Tranberg.

Hans Isak Tranberg døde i San Francisco i 1967. Han hustru Emely Eugdahl døde i 1970. Barn nr. 6. Lars Alexander, født her i huset den 3. september 1881. Alexander (kaldet Sander) voksede op her hos sin mor, efter at faderen Hans Isak Tranberg døde 1892. Som brødrene Martin og Peder var han også fisker. Sander giftede sig i 1907 med Marie Lind, født den 8. juli 1882, som datter af fisker Peter Lind og hustru Marna, født Dich.

De købte et gult bindingsværkshus, som lå der, hvor bager Lund nu har sin forretning. Bagermester Lunds far havde dengang sin bolig og bageri i ejendommen ved siden af. De byttede ejendomme, og bager Lund rev huset ned og byggede i 1922 den ejendom, hvor bager Arne Lund nu har sin forretning.

Alexander Tranberg blev senere bestyrer for Salgsforeningen og var i mange år til sin død sandemand i Gudhjem. Sander Tranberg døde i 1959 og hans hustru i 1966.

Deres børn var: Hans Peter Lind Tranberg, født 5. januar 1910, død i 1966. Han boede i Rønne og var bankfuldmægtig i Handelsbanken. Elly Lind Tranberg f. 10. september 1920. Bor nu i forældrenes hus, som hun overtog efter moderens død i 1966.

Marie Lind Tranberg tilbragte sine sidste år på alderdomshjemmet i Gudhjem.

Barn nr. 7. Jens Christian Tranberg, født 9. juli 1887. Han lærte stenhuggeri og arbejdede al sin tid i Rønne. Jens giftede sig med Anna Lundstrøm af Rønne. Jens Tranberg blev senere politibetjent, men gik senere igen over til stenhuggeriet. De havde 3 børn. Viola Tranberg, der døde som ung i København 1931. Leif Tranberg, som er bosiddende i København. Margot Tranberg, gift Cordua, bor i Listed.

Jens Christian Tranberg døde 1959. Anna Tranberg lever endnu og bor i Stengade i Rønne, hvor de altid har haft deres hjem. Hans Isak Tranberg døde allerede i 1892 kun 54 år gammel og hans hustru Elgine (bedstemor Tranberg) sad tilbage med 7 børn, - den ældste 25, den yngste kun 5 år. Dengang var der jo ikke den sociallovgivning som nu, så man må beundre hende for, at hun har kunnet holde sammen på hjemmet. Elgine Tranberg døde den 6. november 1930, 86 år gammel efter at have været enke i 38 år. Hun boede også her i huset - fra hun blev gift, bortset fra de 7 år de boede i Janus Hansens hus, altså i 56 år.

Jeg må dvæle lidt ved minderne om bedstemoder Tranberg og hendes nabokoner. Hvor var de søde, de gamle koner, og hvor var de rene og sirlige med deres altid nystrøgne og stivede bomuldsforklæder. Livet havde så vidst ikke været en dans på roser for dem. Bedstemoder Tranberg og faster, som vi kaldte Marie Jensen, hendes mand var broder til bedstemor Tranberg, mistede tidligt deres mænd og havde begge en stor børneflokk at fostre op. Men, som vi ser dem her på billedet, var de gamle og tilfredse. De kom meget sammen til en passiar ofte ude på gaden, som vi ser på billedet, men sommetider kom de også sammen og fik dem et spil kort, og da var der humør og sjov, de spillede noget der hed Marias, det var noget med kridtstreger på bordet, som de stregede over, når de havde taget en *krympa*.

Folk var dengang meget overtroiske, de kunne fortælle både om spøgelse og om de underjordiske. Det var i mørkningen (*for tidligt til at tænde lampen*), og det var historier, der nok kunne få hårene til at rejse sig på hovedet på børn og unge. De gamle var jo vant til den slags historier, men de troede fuldt og fast på dem. Bedstemor Tranberg var også lidt af en klog kone, hun stak hul i øret på folk, der led af forskellige

Figentræhuset

dårligheder. Hun glødede en stoppenål og stak den igennem øreflippen, og bagefter satte hun blyringe i som hun havde støbt. Det var noget, der hjalp for mange sygdomme.

Blot en af historierne skal med, den har bedstemor Tranberg fortalt mig engang. Det var i 1972, da fisker Lars Colberg boede her i huset sammen med sin stedmoder, Magdalene Colberg, eller faster Lene. Hun var søster til Hans Isak Tranbergs far. Det var en kraftig storm, og Lars Colberg var sammen med en anden fisker på laksefiskeri ved Christiansø, dengang havde de kun de små åbne både at fiske på, de såkaldte "Eger". Da vågnede faster Lene, ved at der kom nogen ind i stuen til hende. Hun sov i stuen i en alkove. Hun så nu, at det var Lars, som stod midt på gulvet i stuen i olietøj, våd, så vandet løb af ham, og han tog sin ene støvle af og tømte den på gulvet. Inden faster kom op, var han forsvundet. Da forstod faster, at det var et varsel, og det passede, for Lars kom aldrig hjem, - de var gået under i stormnatten, men næste morgen, da det blev lyst og faster stod op, stod der en stor vanddam på gulvet, hvor Lars havde stået og tømt sine støvler. Det var bedstemors historie om den ting, og hvem ved. Der findes vel mere mellem himmel og jord, end vi forstår.

Kommentar:

Gudhjem Arkiv har indsat fodnoter.

Lonny Sorths originaltekst findes på Gudhjem Arkiv.